

การศึกษากระบวนการเพื่อสู่ความเป็นเลิศของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลระดับชาติ A Process Study for the Excellence of the National Military Band

ถวัลย์ชัย สวนมณฑา¹ และ ณรงค์รัชช วรรณมิตร²
Tawanchai Suanmonta¹ and Narongruch Woramitmitree²

Article History
Receive: May 5, 2022
Revised: May 25, 2022
Accepted: May 26, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหากระบวนการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิตรางวัลชนะเลิศระดับชาติ วิเคราะห์กระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงของวงโยธวาทิตรางวัลชนะเลิศระดับชาติ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวงโยธวาทิต ครูผู้ฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติ จำนวน 6 โรงเรียน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลเชิงเนื้อหาที่ได้ มาทำการวิเคราะห์และสรุปสังเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของกระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติ จำนวน 6 ประเด็น 1) นักเรียนมีเวลาการฝึกซ้อมไม่ตรงกัน 2) นักเรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เท่ากันจึงทำให้มีนักเรียนจำนวนหนึ่งบรรเลงไม่ทันเพื่อน 3) นักเรียนบรรเลงเพลงไม่ได้ตามกำหนด 4) นักเรียนบรรเลงบทเพลงประกวดยังไม่มีคุณภาพ 5) นักเรียนบรรเลงลักษณะเสียง (Articulation) ได้ไม่ครบถ้วนทำให้บทเพลงขาดความไพเราะ 6) งบประมาณไม่เพียงพอ กระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติ ได้นำเกณฑ์การตัดสินของคณะกรรมการการประกวดมาวิเคราะห์จำแนกและทำการฝึกซ้อมมี 7 ขั้นตอนคือ 1) การฝึกให้วงมีคุณภาพเสียงในการบรรเลงที่ดี 2) การฝึกกรวมวงให้เสียงมีความสมดุลและกลมกลืน 3) การเลือกใช้แบบฝึกหัดให้เหมาะสมกับบทเพลง 4) การคัดเลือกบทเพลงสำหรับใช้ประกวด 5) การฝึกกรวมวงตามสัญลักษณ์ทางดนตรีในแต่ละบทเพลงให้มีคุณภาพ 6) การเรียงลำดับขั้นตอนการฝึกซ้อมบทเพลง 7) รูปแบบการซ้อมใหญ่

คำสำคัญ : วงโยธวาทิต ; กระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต ; วงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลระดับชาติ ; ลักษณะเสียง ; กระบวนการเพื่อสู่ความเป็นเลิศ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, Doctoral Student in Department of Music, College of Music, Mahasarakham University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, Assistant Professor, College of Music, Mahasarakham University

ABSTRACT

This research aimed to study the problem of the rehearsal process of the national military band that won the first place of the national award and analyze the performance rehearsal process of the national award-winning military band. The data was collected by interviewing the marching band expert and National Award-winning marching band practitioners from 6 school. The methodology of this research was qualitative research. The contents were analyzed, summarized, synthesized and presented using descriptive method. The research results found that problems in the practicing process of the military band that won the national award consisted of 6 issues; 1) Students did not have the same practical time. 2) Students had different basic knowledge which caused a few students could not follow the performance. 3) The student did not perform the song as it was listed. 4) The quality of contest songs performance was not quality. 5) The articulation performance was not completed which caused the music lacking melodiousness. 6) The budget was not enough. The process of performance rehearsal of the national award-winning military band was from the analysis and classification of the judges' criterion and found that there were 7 steps of rehearsal process; 1) Practice the band to have a good sound quality. 2) Practice the band ensemble for a balanced and harmonious sound. 3) Choose the suitable exercises for the songs. 4) Selection of songs for the contest. 5) Practice to form a band according to the musical symbol in each song for quality. 6) Sorting the steps of practicing the songs. 7) The pattern of rehearsal.

Keywords : Military Band ; Military Band Rehearsal Process ; A national award-Winning Military Band ; Sound Characteristics ; Process for Excellence

บทนำ

การประกวดวงโยธวาทิต มีการประกวดในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ในประเทศไทยได้เริ่มการจัดการประกวด เมื่อปี พ.ศ.2524 โดยการริเริ่มของศาสตราจารย์นายแพทย์บุญสม มาร์ติน อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีดำริให้จัดการประกวด “ดุริยางค์ลูกเสือ” เนื่องในงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ ณ สนามศุภชลาศัย กรมพลศึกษาเป็นผู้จัดการประกวด ต่อมาปี พ.ศ.2525 เปลี่ยนชื่อเป็น “การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ชิงถ้วยพระราชทานฯ” เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์มีอายุครบ 200 ปี ต่อมาปี พ.ศ.2552 เปลี่ยนชื่อเป็น “การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ชิงถ้วยพระราชทานฯ และนานาชาติ” (Thailand International Royal Trophy Band Competition) และเปลี่ยนอีกครั้งในปัจจุบัน พ.ศ.2561 เป็น “มหกรรมดนตรีเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9” (Department of Physical Education, 2018)

การประกวดดังกล่าวมีวงโยธวาทิตเข้าประกวดจากทั่วประเทศ จำนวนมากวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจะต้องเป็นวงที่มีคุณภาพสูง ซึ่งจะต้องมีมาตรฐานในการฝึกซ้อมที่มีระบบแบบแผนที่ยั่งยืนมีระบบการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องเป็นวงที่มีคุณภาพในการบรรเลงได้คะแนนสูงสุดตามเกณฑ์ของคณะกรรมการตัดสิน จึงจะได้ชื่อว่าเป็นวงโยธวาทิตที่มีความเป็นเลิศ กระบวนการเพื่อสู่ความเป็นเลิศนั้นจึงจะต้องมีระบบกลไกในการจัดการบริหารที่ดีและกระบวนการฝึกซ้อมเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาดนตรีเพื่อสู่ความเป็นเลิศ โดย Hammer and Champy (1993) ได้อธิบายไว้ว่า “กระบวนการเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกันเพื่อแปลงปัจจัยนำเข้าต่างๆ และสร้างเป็นผลผลิตที่มีคุณค่า”

กระบวนการฝึกซ้อมดนตรีจึงเป็นการจัดกิจกรรมที่นำความรู้ทางดนตรี กับทักษะทางดนตรีมาเชื่อมโยงกัน โดยผ่านการฝึกซ้อมอย่างมีขั้นตอนจนสามารถพัฒนาผลงานทางดนตรีให้มีคุณภาพ กระบวนการฝึกซ้อมทางดนตรีเป็นปัจจัยส่งผลให้วงดนตรีต่างๆ มีมาตรฐานและคุณภาพเสียงที่แตกต่างกันแต่ต้องมาจากการฝึกซ้อมอย่างมีขั้นตอน การวางแผนอย่างมีระบบ จึงจะทำให้การบรรเลงบทเพลงมีความไพเราะมีคุณภาพ (Kanchanhute, 2019)

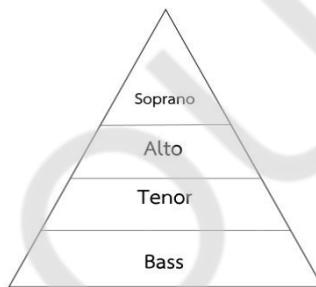
ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา เรื่อง การศึกษากระบวนการเพื่อสู่ความเป็นเลิศของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลระดับชาติ เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหากระบวนการฝึกซ้อมและทำการวิเคราะห์ กระบวนการ รูปแบบ วิธีการฝึกซ้อมต่างๆ ว่ามีแนวความคิดที่เป็นรูปแบบการพัฒนาการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคอย่างไร จนสามารถประสบความสำเร็จในการประกวดที่ได้รับรางวัล การประกวดระดับชาติ ระดับนานาชาติ เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางการศึกษา พัฒนา ปรับใช้รูปแบบให้เหมาะสมกับนโยบาย การจัดการศึกษาในสถานศึกษาต่างๆ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการพัฒนาเยาวชนของชาติด้านดนตรี ให้เทียบเท่ากับนานาชาติ อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิตรางวัลชนะเลิศระดับชาติและ วิเคราะห์กระบวนการฝึกซ้อม การบรรเลงของวงโยธวาทิตรางวัลชนะเลิศระดับชาติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและนำมาประยุกต์ใช้คือ การฝึกซ้อมดนตรีเพื่อให้ได้คุณภาพตามทฤษฎี การฝึกซ้อมของ Konut (1996) ; Hancock (2016) Pearson (2004) ; Thornton (2008) ทฤษฎีพีระมิด (Pyramid) ความสมดุลของการบรรเลงต้องคำนึงถึงแนวเครื่องดนตรีที่มีเสียงต่ำ (Bass) เสียง เทนเนอร์ (Tenor) เสียง อัลโต (Alto) เสียง โซปราโน (Soprano) โดยมีเสียงต่ำที่เป็นฐานของพีระมิด นักดนตรีทุกคนต้องได้ยินเสียงต่ำจะทำให้เกิดความสมดุลของการ บรรเลง ดังภาพที่ 1

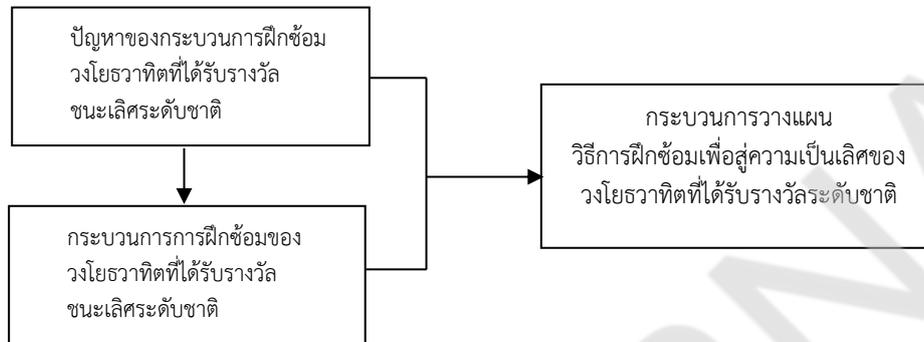

ภาพที่ 1 ทฤษฎีพีระมิด (Pyramid)

Suthichit (2018) กล่าวถึงวิธีการสอนดนตรีของ คาล ออร์ฟ (Carl Orff) ว่าเริ่มจากการร้องและปรบมือเป็นจังหวะ Charoensook (2014) ได้กล่าวถึงกระบวนการฝึกซ้อมดนตรีเรียนรู้โดยการเลียนแบบ จะต้องทำซ้ำๆ บ่อยๆ เพราะเป็นวิชา ทักษะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ การทำซ้ำทำให้เกิดความชำนาญสามารถควบคุมการเล่นดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี 3 ขั้นตอน 1) ทำซ้ำให้ท่องจำขึ้นใจ เป็นการทำให้เหมือนต้นแบบ 2) จำทรงเอาไว้ ทำซ้ำอีกครั้งก็สามารถทำได้ ไม่ผิดเพี้ยน 3) การปฏิบัติได้จริงทำให้เสียงดนตรีมีคุณภาพ รวมทั้งผลการสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านวงโยธวาทิต ได้แก่ Kanjanahut (2019); Potavanich (2019) กระบวนการฝึกซ้อมดนตรีด้านเทคนิคและการบรรเลงตามลักษณะเสียง (Articulation) โน้ตเพลงที่มีสัญลักษณ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในบทเพลงจะต้องมีการฝึกซ้อมส่วนตัวให้เกิดความชำนาญอีกทั้งใน การบรรเลงเทคนิคต่างๆ เพื่อที่จะสามารถบรรเลงบทเพลงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยฝึกซ้อมกลุ่มย่อยจะทำให้มีเทคนิค การซ้อมรวมกัน ทั้งนี้จะมีผลทำให้เป็นแนวทางเดียวกันในการฝึกซ้อมรวมวง ต้องมีพื้นฐานที่ถูกต้องส่งผลให้การบรรเลงมี มาตรฐานและคุณภาพบทเพลงมีความไพเราะ แนวคิดการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต การฝึกซ้อมต้องคำนึงถึงภาคทฤษฎีและปฏิบัติ การวางแผนวิธีการฝึก การเลือกบทเพลงเป็นปัจจัยสำคัญในการประกวด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวคิดการวิจัยจากปัญหากระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต โดยมีรูปแบบกระบวนการ การฝึกซ้อม เพื่อสู่ความเป็นเลิศของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลระดับชาติ ซึ่งจากทฤษฎีของ Hammer and Champy (1993) ให้เห็นว่า กระบวนการฝึกซ้อมดนตรีต้องมีกิจกรรมการฝึกซ้อมซึ่งสามารถบรรลุและแสดงได้ กระบวนการฝึกซ้อมจึงเป็นส่วนสำคัญและต้องลำดับขั้นตอนการวางแผนในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนำมาสู่กรอบแนวคิด ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติประเภทหนึ่งบรรเลง และประเภทแปดบรรเลง การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ จัดโดยกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ.2549–2559

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบเจาะจง ได้แก่ วงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดวงโยธวาทิตระดับชาติ ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ จำนวน 6 วง แบ่งเป็นประเภท วงหนึ่งบรรเลง 3 วง คือ 1) โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว 2) โรงเรียนหอวัง 3) โรงเรียนสุนารีวิทยา และประเภทแปดบรรเลง 3 วง คือ 1) โรงเรียนอรรณพวิทยพัฒนาชยกการ 2) โรงเรียนวัดราชบพิธ 3) โรงเรียนเทพศิรินทร์ สมุทรปราการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้างเพื่อศึกษากระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ โดยได้ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญด้านวงโยธวาทิต โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่หนึ่ง เป็นคำถามสำหรับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด

ส่วนที่สอง เป็นคำถามสำหรับข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอน เทคนิค วิธีการฝึกซ้อมแบบฝึกซ้อมลักษณะต่างๆ โดยใช้คำถามปลายเปิด

ส่วนที่สาม เป็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการแข่งขันวงโยธวาทิตของโรงเรียน โดยใช้คำถามปลายเปิด

ทั้งนี้เครื่องมือในการวิจัยทั้งแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง ได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อสัมภาษณ์ และสังเกต โดยผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Interview) และ การสังเกตการสอน (Observation) โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูล 1 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2561 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ.2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลให้เป็นไปตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์สภาพและปัญหากระบวนการเพื่อสู่ความเป็นเลิศของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลระดับชาติ จากนั้นนำข้อมูลมาสรุป และนำเสนอผลการวิจัยในเชิงพรรณนาเกี่ยวกับ กระบวนการเพื่อสู่ความเป็นเลิศของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลระดับชาติ

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษากระบวนการเพื่อสู่ความเป็นเลิศของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลระดับชาติ ได้พบสภาพปัญหา กระบวนการฝึกซ้อมจำนวน 6 ประเด็นและกระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงวงโยธวาทิตมีวิธีการ 7 ขั้นตอน เป็นไปตามแนวทฤษฎีของ Hammer and Champy (1993) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการฝึกซ้อมดนตรี ได้แก่

1. ปัญหาของกระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลระดับชาติ มี 6 ประเด็นดังนี้ 2) นักเรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เท่ากันจึงทำให้มีนักเรียนจำนวนหนึ่งบรรเลงไม่ทันเพื่อน 3) นักเรียนบรรเลงเพลงไม่ได้ตามกำหนด 4) นักเรียนบรรเลงบทเพลงประกวดยังไม่มีความรู้ 5) นักเรียนบรรเลงลักษณะเสียง (Articulation) ได้ไม่ครบถ้วนทำให้บทเพลงขาดความไพเราะ 6) งบประมาณไม่เพียงพอ

1.1 นักเรียนมีเวลาการฝึกซ้อมไม่ตรงกัน การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตจะฝึกซ้อมช่วงเวลา 15.45-18.00 น. หลังเลิกเรียนเป็นหลักแต่มักมีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เลิกเรียนไม่พร้อมกันสาเหตุมาจากนักเรียนเลือกโครงการห้องเรียนตามแผนการเรียนที่ตัวเองชอบ จึงทำให้เริ่มซ้อมไม่พร้อมกันนักเรียนกลุ่มแรกจึงต้องฝึกซ้อมตั้งแต่ 16.45-20.00 น.

1.2 นักเรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เท่ากัน ประกอบกับนักเรียนที่บรรเลงอยู่ในวงโยธวาทิตมีอยู่หลายระดับชั้นผสมกัน มีทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อีกทั้งในแต่ละปีจะมีนักเรียนจบการศึกษาออกไปจึงทำให้ต้องรับนักเรียนเข้ามาใหม่จึงทำให้มีนักเรียนจำนวนหนึ่งบรรเลงไม่ทันเพื่อน

1.3 นักเรียนบรรเลงเพลงไม่ได้ตามกำหนด วงโยธวาทิตที่เข้าประกวด ระดับชาติ จะต้องกำหนดบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงประกวดและมีการวางแผนการฝึกซ้อมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อกำหนดแนวทางฝึกซ้อมให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่เนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมจำนวนมากอีกทั้งนักเรียนจะต้องสอบจึงทำให้นักเรียนบรรเลงบทเพลงไม่ได้ตามกำหนดเวลาที่วางแผนไว้

1.4 นักเรียนบรรเลงบทเพลงประกวดยังไม่มีความรู้ วงโยธวาทิตที่เข้าประกวดระดับชาติจะต้องบรรเลงบทเพลงประกวดตามระเบียบการประกวดที่กำหนดให้มีความรู้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการบังคับ บทเพลงที่ใช้ประกวดวงโยธวาทิตที่ชนะการประกวดจะต้องเลือกบทเพลงที่มีความยากมากกว่าวงอื่นเพื่อแสดงถึงทักษะการบรรเลงของนักเรียน แต่นักเรียนส่วนหนึ่งไม่สามารถบรรเลงบทเพลงได้เพราะนักเรียนขาดประสบการณ์และไม่เข้าใจเทคนิคการบรรเลงในบทเพลง จึงส่งผลให้การบรรเลงบทเพลงประกวดไม่ได้คุณภาพ

1.5 นักเรียนบรรเลงลักษณะเสียง (Articulation) ได้ไม่ครบถ้วนทำให้บทเพลงขาดความไพเราะ วงโยธวาทิตที่เข้าประกวดจะประกอบด้วยนักเรียนที่บรรเลงอยู่ในวงประมาณ 60-80 คน การบรรเลงบทเพลงที่มีผู้บรรเลงจำนวนมาก ผู้บรรเลงจะต้องมีทักษะการเล่นดนตรีที่ถูกต้องตามลักษณะเสียง (Articulation) เหมือนกันทุกคนจึงจะทำให้บทเพลงมีความไพเราะ ถ้าผู้บรรเลงบรรเลงไม่ถูกต้องตามเครื่องหมายที่กำหนดไว้จะทำให้บทเพลงขาดความไพเราะ

1.6 งบประมาณไม่เพียงพอ โรงเรียนที่ส่งวงโยธวาทิตเข้าประกวดระดับประเทศ จะต้องจัดสรรงบประมาณให้มีจำนวนเพียงพอกับค่าใช้จ่ายต่างๆ แต่เนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมการประกวดหลายประเภท โรงเรียนมีความจำเป็นจะต้องแบ่งงบประมาณให้ครอบคลุมจึงทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอ

2. กระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติ มี 7 ขั้นตอนดังนี้

2.1 การฝึกให้วงมีคุณภาพเสียงในการบรรเลงที่ดี วงโยธวาทิตจะต้องมีการศึกษาระเบียบและกฎเกณฑ์การตัดสินของคณะกรรมการ ดังนี้ 1) คุณภาพเสียง (Tone Quality) 2) ระดับเสียง (Intonation) 3) ความสามารถในการสร้างระดับของความดัง-เบา (Dynamics Range) 4) การควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) 5) เทคนิค (Technique) 6) การควบคุม

จังหวะและอัตราความเร็ว (Rhythm and Tempo) 7) ความสมดุลของเสียง (Balance and Ensemble) 8) วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature) 9) การแสดงออกทางด้านดนตรี (Musicianship) แล้วทำการฝึกซ้อมการบรรเลงบทเพลงที่ใช้ในการประกวดให้ได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดไว้ สอดคล้องกับ Kanjanahut (2019) แนวคิดการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต การฝึกซ้อมต้องคำนึงถึงการเลือกบทเพลงเป็นปัจจัยสำคัญในการประกวด จะต้องศึกษาเกณฑ์ของการตัดสินเพื่อให้ได้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.2 การฝึกซ้อมวงให้เสียงมีความสมดุลและกลมกลืน การบรรเลงบทเพลงสำหรับการประกวดสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการบรรเลงที่พร้อมเพียงกันและได้คุณภาพทั้งวง โดยต้องได้เสียงที่ออกจากเครื่องดนตรีทุกชิ้นมีความสมดุลและกลมกลืนกันมากที่สุด กระบวนการฝึกซ้อมจะเริ่มจากให้แต่ละคนบรรเลงได้อย่างมีคุณภาพก่อน ต่อจากนั้นเมื่อรวมวงการบรรเลงจะมีคุณภาพ Pearson (2004) ; Thornton (2008) กล่าวถึงทฤษฎีพีระมิด (Pyramid) ความสมดุลของการบรรเลงต้องคำนึงถึงแนวเสียงต่ำเป็นฐานของพีระมิด

2.3 การเลือกใช้แบบฝึกหัดให้เหมาะสมกับบทเพลงและฝึกซ้อมบ่อยๆ ทำซ้ำๆ เพราะดนตรีเป็นวิชาทักษะเมื่อวงโยธวาทิตได้กำหนดบทเพลงที่ใช้ในการประกวดแล้วเพื่อให้การฝึกซ้อมเป็นไปตามจุดประสงค์และให้ได้คุณภาพมากที่สุด ครูผู้ฝึกซ้อมจะต้องวิเคราะห์ที่เลือกแบบฝึกหัดให้สอดคล้องกับบทเพลง เพราะแบบฝึกหัดมีความสำคัญต่อนักเรียนเมื่อฝึกแล้วจะพัฒนาทักษะการเล่นเครื่องดนตรีและนำไปใช้กับการบรรเลงบทเพลงที่ใช้ประกวด Charoensook (2014) กระบวนการฝึกซ้อมดนตรีเรียนรู้โดยการเรียนแบบจะต้องทำซ้ำๆ บ่อยๆ เพราะเป็นวิชาทักษะโดยเน้นกระบวนการฝึกซ้อมการฟังจากต้นฉบับ และการฝึกซ้อมกลุ่มย่อย (Section) และที่สำคัญครูผู้ฝึกซ้อมต้องนำแบบฝึกหัดการควบคุมลักษณะเสียง ฝึกซ้อมนักเรียนก่อนการรวมวงทุกครั้ง เพื่อให้นักเรียนได้นำวิธีการควบคุมลักษณะเสียงไปปรับใช้กับบทเพลงที่บรรเลง เครื่องดนตรีทรัมเป็ต (Trumpet) แบบฝึกหัดประกอบด้วย 1) แบบฝึกหัดลากเสียงยาว (Long Tone) 2) แบบฝึกหัดการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) ผู้วิจัยต้องการให้นักเรียนได้ยินเสียงที่ถูกต้องและเปรียบเทียบกับเสียงตามเครื่องหมายจึงได้ทำแบบฝึกหัดที่สามารถได้ยินเสียงด้วยเพื่อเป็นตัวอย่างเสียงที่ถูกต้องโดยให้สแกนคิวอาร์โค้ดด้านล่างแบบฝึกหัด

แบบฝึกหัดลากเสียงยาว (Long Tone) แบบฝึกหัดลากเสียงยาวเป็นการฝึกลากเสียงยาวที่มีการเคลื่อนที่ของเสียงโดยนำโน้ตตัวขาว (สามารถปรับเปลี่ยนเป็นโน้ต ตัวกลม หรือลักษณะอื่นได้) 2 ตัวโน้ตในหนึ่งห้องเพลง โน้ตตัวที่ 1 มีเสียงคงที่ โน้ตตัวที่ 2 จะลดระดับเสียงต่ำลงแบบฝึกหัดนี้จะเน้นในเรื่องความราบเรียบ สม่่าเสมอของเสียงแต่ก็จะมีการเปลี่ยนระดับเสียง และใช้เครื่องหมาย Slur บังคับไว้เพื่อให้การใช้ลม และการเป่าที่ต่อเนื่อง การฝึกเมื่อมีความชำนาญแล้ว สามารถเพิ่มจังหวะให้มีความเร็วมากขึ้น และควรเปลี่ยนระดับเสียงให้เกิดความเคยชินในการปฏิบัติจริงแบบฝึกหัดลากเสียงยาวนี้สามารถใช้เป็นการวอร์ม (Warm Up) เพื่อเตรียมพร้อมในแบบฝึกหัดลำดับต่อไป โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเป็นโน้ตลักษณะอื่นตามความเหมาะสมได้อีกด้วย ดังภาพที่ 3

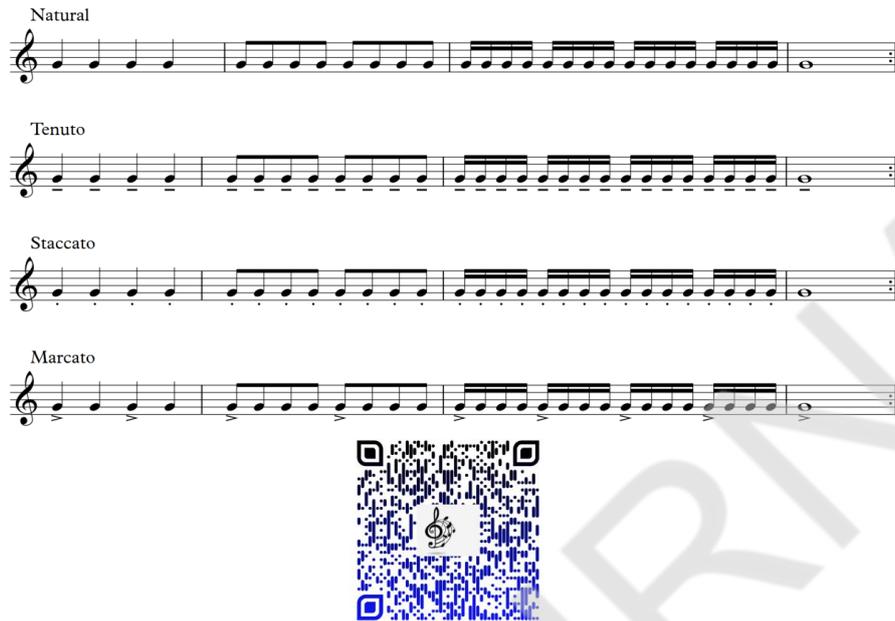

ภาพที่ 3 แบบฝึกหัดลากเสียงยาว (Long Tone)

แบบฝึกหัดการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) แบบฝึกหัดการควบคุมลักษณะเสียง เป็นแบบฝึกหัดที่ให้ผู้บรรเลงได้ผลิตเสียงดนตรีออกมาตามลักษณะเครื่องหมาย อย่างถูกต้องและเห็นความแตกต่างของลักษณะเสียง โดยจะฝึกโน้ตที่มีลักษณะเสียงธรรมชาติ (Natural) มีจำนวน 4 ห้องเพลงห้องที่ 1 โน้ตตัวดำ ห้องที่ 2 โน้ตตัวเข้บ็ต 1 ชั้น ห้องที่ 3 โน้ตตัวเข้บ็ต 2 ชั้น ห้องที่ 4 โน้ตตัวกลม โดยจะเปลี่ยนลักษณะเครื่องหมายตามลำดับเป็นลักษณะเสียง Tenuto Staccato Marcato

ตามลำดับ เมื่อฝึกได้แล้วให้เปลี่ยนระดับเสียงขึ้นไปทีละเสียงหรือลดเสียงลงมาทีละเสียง จะทำให้เกิดความชำนาญ จนสามารถผลิตเสียงให้มีคุณภาพ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แบบฝึกหัดควบคุมลักษณะเสียง (Articulation)

2.4 การคัดเลือกบทเพลงสำหรับใช้ประกวด การเลือกบทเพลงในการประกวด ครูผู้ฝึกซ้อมจะต้องสำรวจดูว่านักเรียนในวงมีความสามารถเท่าใดแล้ว เลือกตามความสามารถของนักเรียน หรืออาจจะพิจารณาจากกลุ่มเครื่องดนตรีที่มีความสามารถสูงที่สุดในวงแล้วเลือกบทเพลงที่โชว์ความสามารถของกลุ่มเครื่องดนตรีนั้น

2.5 การฝึกรวมวงตามสัญลักษณ์ทางดนตรีในแต่ละบทเพลงให้มีคุณภาพ วงโยธวาทิตที่ชนะเลิศการประกวดจะมีแนวทางการฝึกซ้อมการบรรเลงรวมวงเพื่อให้การบรรเลงบทเพลงที่ใช้ในการประกวดมีคุณภาพโดยจะเน้นการบรรเลงตามสัญลักษณ์ที่กำหนดไว้ในบทเพลง การซ้อมเริ่มจากท่อนเพลงสั้นๆ จังหวะช้าๆ ก่อน แล้วค่อยเพิ่มจังหวะอาจจะใช้ร้องหรือวิธีปรบมือ โดยครูผู้ฝึกซ้อมจะให้นักเรียนฟังเพลง และแนะนำวิธีการบรรเลงบทเพลงตามสัญลักษณ์พร้อมกับอธิบายความเป็นมาของบทเพลงนั้นๆ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเพลง และสามารถบรรเลงบทเพลงได้อย่างมีคุณภาพ การฝึกซ้อมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ สอดคล้องกับ Suthichit (2018) กล่าวถึงวิธีการสอนดนตรีของ คาล ออร์ฟ (Carl Orff) ว่าเริ่มจากการร้องและปรบมือเป็นจังหวะแล้ว เน้นเรื่องการบรรเลงให้ถูกต้องตามการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) ก่อนการฝึกซ้อมบทเพลงประกวด

2.6 การเรียงลำดับขั้นตอนการฝึกซ้อมบทเพลง การเรียงลำดับบทเพลงที่ใช้ในการประกวดครูผู้ฝึกซ้อมจะต้องวิเคราะห์ว่าบทเพลงที่จะบรรเลงประกวดควรนำบทเพลงใดบรรเลงก่อนหรือหลัง โดยจัดลำดับความสำคัญของการบรรเลงแล้วฝึกซ้อมบทเพลงตามลำดับที่กำหนดไว้เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นชินกับลำดับการบรรเลงบทเพลง

2.7 รูปแบบการซ้อมใหญ่ วงโยธวาทิตจะต้องทำการฝึกซ้อมใหญ่ให้เหมือนกับการประกวดจริง เพื่อความพร้อมในการประกวดโดยจะต้องกำหนดขั้นตอนการฝึกซ้อม นักเรียนที่เข้าประกวดรวมถึงรุ่นพี่ที่มีหน้าที่จัดวงต้องมาซ้อมร่วมกัน เมื่อมีข้อบกพร่องให้ทำการแก้ไขทั้งนี้จะได้ไม่เป็นอุปสรรคในวันที่ประกวดจริง Kanjanahut (2019) แนวคิดการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต การฝึกซ้อมต้องคำนึงถึงการเลือกบทเพลงเป็นปัจจัยสำคัญในการประกวด

สรุปผลการวิจัย

1. การฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติ จะเน้นพื้นฐานการฝึกกลม การนำลมไปใช้กับเครื่องดนตรี การวางปากที่ถูกต้อง นักเรียนบรรเลงเพลงไม่ได้ตามกำหนดเวลาตามแผนการฝึกซ้อมที่ตั้งไว้การแก้ปัญหาจึงให้มีการเข้าค่าย เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลง ครูผู้ควบคุมวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากสาเหตุใดแล้วแก้ไขส่วนที่บกพร่องโดยมีครูผู้ฝึกสอนดูแลอย่างใกล้ชิด นักเรียนบรรเลงบทเพลงสำหรับการประกวดยังไม่ได้คุณภาพการแก้ปัญหาเพิ่มเวลาการฝึกซ้อมโดยเน้นให้นักเรียนจำโน้ตเพลงให้ได้ ครูหรือวาทยากรต้องอธิบายความเป็นมาของบทเพลงประกวดอีกทั้งนำบทเพลงที่เป็นต้นฉบับ มาเปิดให้นักเรียนฟัง โดยเน้นย้ำลักษณะการบรรเลงของแต่ละท่อนเพลงเพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการบรรเลงในบทเพลงนั้นๆ นักเรียนบรรเลงลักษณะเสียง (Articulation) ได้ไม่ครบถ้วนทำให้บทเพลงขาดความไพเราะ วงโยธวาทิตที่เข้าร่วมประกวดจะทราบแล้วว่าจะใช้บทเพลงอะไรในการประกวด ส่วนใหญ่จะบรรเลงบทเพลงประกวดจำนวน 3 เพลง เนื้อหาในการฝึกซ้อมจะเป็นเนื้อหาที่นำไปใช้บรรเลงในบทเพลงที่ประกวด โดยการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) การตัดลิ้น (Tonguing) เพื่อให้ นักเรียนได้ฟังเสียงที่ถูกต้องเพราะการผลิตเสียงจากเครื่องเป่า จะไม่ค่อยมีความเที่ยงตรงของเสียง (Intonation) เมื่อนักเรียนได้ ฟังเสียงที่ถูกต้องบ่อยๆ ซ้ำๆ นักเรียนจะผลิตเสียงที่มีความเที่ยงตรงมากขึ้น การฝึกซ้อมดังกล่าวจะส่งผลให้การบรรเลงบทเพลง มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Kanjanahut (2019) กระบวนการฝึกซ้อมดนตรี ด้านเทคนิค การบรรเลงตามลักษณะเสียง (Articulation) ต้องมีพื้นฐานถูกต้องส่งผลให้การบรรเลงมีคุณภาพ สำหรับการใช้อุปกรณ์ เครื่องดนตรีวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จะใช้วิธีการยืดหยุ่นการฝึกซ้อม ถ้าสถานที่ไม่ว่าง ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ งบประมาณ จะมีการ เสนอให้โรงเรียนพิจารณาอนุมัติ รวมถึงเครื่องดนตรี จะตั้งงบประมาณไว้ในแต่ละปี เมื่อถึงเวลา จะทำการสำรวจถ้าพบว่ามี เครื่องชำรุดจะทำการซ่อม ก่อนการประกวด อีกทั้งงบประมาณในส่วนต่างๆ ถ้าไม่เพียงพอจะหาจากหน่วยงานภายนอก เพื่อมาดำเนินการ เพื่อการประกวดดำเนินการต่อไป

2. กระบวนการฝึกซ้อมการบรรเลงของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติ เป็นการฝึกซ้อมให้ วงโยธวาทิตมีคุณภาพในการบรรเลง เริ่มจากการปรับจังหวะให้เท่ากันทั้งวงและเริ่มจากการร้องให้มีระดับถูกต้อง หรือการ ฝึกซ้อมรวมวง จะต้องให้นักเรียนทบทวนแบบฝึกหัด เรื่องการเป่าให้ถูกต้องตามเครื่องหมายก่อน รวมถึงในเรื่องของการ นำบันไดเสียงต่างๆ รวมถึงบันไดเสียงโครมาติก มาใช้ในการบรรเลง เพื่อฝึกการไล่นิ้วของนักเรียนให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น ถ้านักเรียนมีปัญหา จะนำแบบฝึกหัด 3D Band Book และ แบบฝึกหัด Symphonic Band Technique มาปรับใช้แก้ปัญหา ในบางเทคนิคที่นักเรียนได้ขาดไป แล้วนำวิธีการเป่าอย่างถูกต้องในแบบฝึกหัดมาใช้กับบทเพลงที่ประกวด ที่สำคัญครูแก้ไข ทันทันที่นักเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีไม่ตรงตามเครื่องหมาย หรือหยุดการซ้อมทันที แล้วอธิบายทำความเข้าใจว่าการปฏิบัติเครื่อง ดนตรีอย่างถูกต้อง เป็นอย่างไรเพื่อการบรรเลงอย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกบทเพลงบรรเลงประกวด ควรเลือกบทเพลงที่ นักเรียนมีความถนัด และบทเพลงที่เลือกต้องแสดงถึงความสามารถของนักเรียน ไม่ควรเลือกบทเพลงที่ใช้ในการประกวดปีที่ ผ่านมา เพราะจะทำให้คณะกรรมการมองว่าวงเราไม่มีการพัฒนา สำหรับเรื่องลำดับขั้นตอนการฝึกซ้อมบทเพลงประกวด เมื่อได้บทเพลงที่จะใช้บรรเลงประกวดแล้ว ครู จะทำการศึกษาบทเพลงนั้นอย่างละเอียด โดยการวิเคราะห์บทเพลงถึงจุดเด่น ของแต่ละเพลงจุดบันทึกในสกอของบทเพลง ประชุมนักเรียน พร้อมแจกโน้ต อธิบายถึงการบรรเลงของแต่ละเพลง กำหนด ว่าควรซ้อมบทเพลงใดก่อน บางวงจะฝึกซ้อมเพลงที่มีความยากที่สุดก่อน หรือบางวงจะฝึกซ้อมเพลงที่มีความง่ายก่อน แล้วแต่ ช่วงเวลา และสถานการณ์ ขั้นตอนที่สำคัญของการฝึกซ้อมบทเพลงประกวด คือ นักเรียนแต่ละคนต้องฝึกซ้อมบทเพลงได้ อย่างมีคุณภาพเสียก่อน แล้วทำการซ้อมกับกลุ่มเครื่องดนตรี แล้วสุดท้ายถึงจะฝึกซ้อมรวมวง โดยคำนึงถึงความกลมกลืนของ วง และมีความสมดุลของเสียงโดยให้สมาชิกทุกคนบรรเลงให้ได้ยินแนวเสียงต่ำและลดเสียงของตัวเองจะเกิดความไพเราะของ การบรรเลง สอดคล้องกับ Potavanich (2019) การฝึกซ้อมดนตรีต้องคำนึงทฤษฎีและปฏิบัติการวางแผนการฝึกซ้อม ลำดับขั้นตอนการฝึกซ้อม การเลือกบทเพลงประกวดเป็นปัจจัยสำคัญในการประกวดระดับชาติ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สามารถนำไปเป็นแนวทางการแก้ปัญหาและเสนอวิธีการฝึกซ้อมวงโยธวาทิต
2. นำสิ่งที่ได้จากการวิจัยไปศึกษา และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับวงโยธวาทิตในสถานศึกษา
3. พัฒนาเยาวชน บุคคลทั่วไปทางด้านดนตรี โดยเฉพาะด้านวงโยธวาทิตให้มีคุณภาพพระระดับชาติและนานาชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลวิจัยพบว่ากระบวนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติมีปัญหาและมีแนวทางแก้ไขเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกวดตั้งนั้น สถานศึกษา หน่วยงานของรัฐ ที่มีกิจกรรมวงโยธวาทิตควรนำรูปแบบดังกล่าวไปปรับใช้ตามความเหมาะสมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

2. จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการบรรเลงวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติมีขั้นตอนและวิธีการที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการฝึกซ้อมให้การบรรเลงบทเพลงที่ใช้ประกวดมีคุณภาพในการบรรเลง ตามเกณฑ์การตัดสินของคณะกรรมการจึงเป็นแนวทางการพัฒนางวงโยธวาทิตที่จะประสบความสำเร็จในการประกวดระดับชาติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษากิจการจัดการกระบวนการเรียนการสอนวงโยธวาทิต ห้องเรียนพิเศษ ห้องเรียนดนตรี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

2. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการประกวดวงโยธวาทิตมีผลอย่างไรกับการพัฒนางวงโยธวาทิตและการศึกษาด้านดนตรีของประเทศไทย

3. ควรศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการเพื่อสู่ความเป็นเลิศของวงโยธวาทิตประเภทมาร์ช ซึ่ง ได้รับรางวัลระดับชาติ

ข้อจำกัดการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างของวงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติ จำนวน 6 วง หาข้อมูลในการทำวิจัย เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและการพัฒนางวงโยธวาทิต วงโยธวาทิตทั้ง 6 วง เคยมีผลงานในการเข้าประกวดระดับชาติมาแล้ว ผู้ที่จะนำผลงานไปประยุกต์ใช้จะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดดังกล่าว

2. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล แบบสอบถามกับครูผู้สอน ซึ่งจะมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่สุดในการให้ข้อมูล ดังนั้นผู้ที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดดังกล่าว

References

- Charoensook, S. (2014). *Khrū mū dontri plūk doḳmai duāi huāchai [Music teacher's guide to planting flowers by heart]*. Nakhon Pathom : Mahidol University.
- Department of Physical Education. (2018). *Sūchibat kān prakuāt wong yōthawāthit nakriān naksuksā ching thuāi phra rā kho thān [Thailand Marching Band Competition]*. Bangkok : Bangkok
- Department of Physical Education. (2018). *Mahakam dontri chalœm phra kiāt nai 'ōkā chalœm phrachonmaphansā somdet phrachāoyuhūā mahāwachirā longkron boḍinthoḅthepphayawa rāngkūn læ chalœm phrachonmaphansā Somdet Phranāng Chao Sirikit phraboḅomrāchinināt nai ratchakān thī 9 [The Music Festival of the Celebrations of His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun and the Birthday Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit of King rama 9]*. Bangkok : s. offset graphic desigh printer.
- Hamer and Champy. (1993). *Reengineering the corporation, a manifesto for business revolution*. New York : Harper Business. [https://doi.org/10.1016/S0007-6813\(05\)80064-3](https://doi.org/10.1016/S0007-6813(05)80064-3)
- Kanchanahuta, N. (2019). *Withikān fuk sōm læ luāk botphlēng kān prakuāt wong yōthawāthit [Practice Process and Selection the songs of the National Award Marching Band]*. Bangkok : Kasetsart University.

- Kohut, D. I. (1996). *Instrumental music pedagogy techniques for school band and orchestra directors*. United States of America : Stipes Publishing L.L.C.
- Pearson, B. (2004). *Standard of excellence comprehensive band method and enhanced comprehensive band method*. San Diego California : Neil A. KJOS music.
- Potavanich, V. (2019). *Withikān fuk soṃ læ luāk botphlēng kān prakūat wong yoṭhawaṭhit [Practice Process and Selection the songs of the National Award Marching Band]*. Bangkok : Rangsit University.
- Suttachit, N. (2018). *Dontri sukṣā [Music Education]*. Bangkok : Chulalongkorn University publisher.

NPU JOURNAL